

Förberedelse inför parning

Information och förhållningsregler

När vi planerar för parning är det en del förhållningsregler vi behöver känna till. Svenska kennelklubben (SKK) har gett ut boken **Hunduppfödning i teori och praktik** som är mycket läsvärd. SKK har också en genomarbetade uppfödarutbildning på distans med boken som underlag.

Även i **Lundeboka** som går att beställa från SLS (svenska lundehundsällskapetets hemsida), finns ett avsnitt om parning och valpning som är bra att känna till. Bland annat föder lundehunden vanligtvis sina valpar tidigare än brukligt och man bör passa tiken redan från dag 55-56.

Därtill har varje rasklubb utarbetat ett **RAS dokument** (Rasspecifik avelsstrategi) med regler och förhållningssätt angående avel, hälsotester, inavelsgrad, önskad gräns för kullar och mycket mer. Detta finns att läsa på rasklubbarnas hemsida.

RAS dokumentet för Lundehund finns på svenska Lundesällskapetets hemsida (www.lundehund.se under fliken Klubben – Avelskommittén). Några riktlinjer är att varje frisk och mentalt stabil tik och hanhund bör få minst en kull och max 12 valpar totalt. Inavelsgraden bör ligga under 2,0 % i 5:e generationen och helst så nära 0 % som möjligt.

Det är också värdefullt att ha en erfaren uppfödare som mentor och samtalspartner.

Krav från SKK om kennelnamn, ålder och kullar

Du behöver inte ha ett registrerat kennelnamn för dina första två valpkullar. Däremot måste du ansöka om kennelnamn hos SKK.se om du tar en tredje valpkull. Det pågår också en diskussion om att det kan krävas någon form av utbildning för uppfödare.

Tiken måste vara minst 18 månader när hon paras. En vanlig rekommendation är minst 2 år för att vara bättre förberedd mentalt och kroppsligt. Tiken får inte ha fler än fem kullar under sin levnad. Om hon fått två kullar inom ett år behöver hon vänta minst 12 månader innan hon kan få ytterligare en kull. En tik som fyllt 7 år och inte haft valpar tidigare får inte användas i avel. En tik som fyllt 7 år och fått valpar tidigare måste veterinärbesiktas före parning. Intyget får inte vara äldre än en månad vid parningen och ska sändas till SKK tillsammans med valparnas registreringsansökan. En tik som fyllt 7 år ska vila minst 12 månader mellan sina kullar. En tik som fyllt 10 år får inte paras.

Vaccination och avmaskning

Det är viktigt att tiken är frisk, i bra form och i lagom hull före parning. Vid krav på hälsoundersökningar skall dessa göras före parning. Se till att tiken har ett bra vaccinationsskydd. Du bör inte vaccinera tiken under denna tid, utan hellre fylla på med nästa vaccination före parning om tidigare vaccination går ut då tiken är dräktig eller har valpar. Då får också valparna ett bra skydd genom tiken.

Det rekommenderas ofta att avmaska tiken när hon börjar löpa. Ett alternativ till avmaskning är att skicka ett avföringsprov till SVA (Statens veterinärmedicinska anstalt) eller kollamasken. Även Giardia bör ingå i detta prov. Giardia är en parasit som kan ställa till stora problem. Om provet visar sig vara positivt, bör alla hundar i hemmet avmaskas och en ordentlig städning utföras. Se information om Giardia.

Herpesvirus är kan också ställa till stor skada och många hundar har det latent utan att vara sjuka. För en valp kan det leda till en akut och livshotande situation. Därför väljer många att vaccinera tiken. Då vaccineras tiken första gången i samband med parning eller i tidig dräktighet (upp till 2 veckor efter parning) och den andra gången 1-2 veckor före beräknad valpning.

Vad gäller för hanhunden

Hanhunden måste ha båda testiklarna i pungen. Om det är första gången hanhunden används behöver en veterinär utfärda ett testikelintyg som skickas till SKK i samband med valparnas registreringsansökan. Om hanhunden har ställts ut på en officiell utställning finns detta redan dokumenterat hos SKK. För att sprida den genetiska variationen är det viktigt att använda så många oerfarna hanhundar som möjligt och undvika hanhundar som har flera avkommor. Önskemålet för lundehundar i Sverige är max 12 valpar per tik och hanhund.

För att söka lämpliga hanhundar finns det ett register i den norska databasen (database.lundehund.no). Genom att skriva tikens namn eller registreringsnummer, välja geografiskt område och sök, listas alla hanhundar med lägst inavelsgrad först i den region du valt att söka. I databasen kan du också göra en provparning om du har en speciell hanhund i åtanke.

Även skk.se har en sida för provparning (Uppfödning – Avelsdata – Provparning). Här kan du endast använda svenskregistrerade hundar. Genom att skriva registreringsnumret på de hundar du vill provpara visas information om inavelsökningen för de blivande valparna.

På svenska Lundehundsällskapetets sida finns också ett formulär där hanhundsägarna själva kan anmäla sina hundar för avel (lundehund.se/for-uppfodare/hanhundslistan).

Avtal och annat praktiskt

Om hanhundsägaren säger ja, behöver ni utforma ett avtal för parningsavgift och valpavgift. Det finns färdigtryckta sådana avtal på SKK:s hemsida, www.skk.se. Sök efter parningsavtal och välj fliken Dokument. Vad man skriver i sitt avtal gör man upp med varandra. Det är också bra att höra med sin rasklubb om de har några särskilda rekommendationer. På Lundehund.se - För uppfödare, finner du SLS:s rekommendationer om parningsavgift, valpavgift samt försäljningspris.

Av tradition är det tikägaren som åker till hanhundsägaren för parning, men det förekommer också att hanhundsägaren åker till tikägaren. Likaså att hanhundsägaren lånar ut sin hund till tikägaren. Det kommer man överens om hur man vill göra. En god idé är att låta hundarna träffas och bekanta sig med varandra före parning om det är möjligt. Det ger också en bild av den aktuella hunden som inte framgår av samtal och stamtavla. Ni behöver också vara beredda på att låta hundarna träffas flera gånger för bästa möjliga chanser till befruktning.

Om parningen ska ske inomhus är det bra att underlätta för hundarna med en halksäker matta. Allra bäst är en stor matta med gummering under, men även en stor plastmatta fungerar bra. Om man inte har stora mattor kan man lägga flera mindre mattor intill varandra. Detta behöver du prata med handhundsägaren om, ifall du åker dit. Ett alternativ är att du själv skaffar en matta som du tar med dig.

Progesterontest och fruktsamhet

När tiken börjar löpa tar du kontakt med hanhundsägaren och bokar preliminärt in ett besök. När din tik kommer i höglöp är beroende av hur långa löp-perioder hon brukar ha. Om hon har korta löp-perioder får du vara beredd att åka iväg ganska snart. Om hon har långa löp-perioder, kan du ta det lugnare eftersom det är under de sista dagarna i höglöpet som ägglossning sker.

Den mest fruktsamma perioden hos tiken är de sista två till fyra dagarna av höglöpet. Då har alla ägg avgått, hunnit mogna och är befruktningsdugliga. Även om hon paras tidigare eller senare kan det bli befruktning eftersom hanhundens spermier kan leva flera dagar i tiken, samt att tikens ägg kan leva några dagar efter ägglossning. För att optimera chanserna för befruktning, bör man ändå låta para tiken minst två gånger. Med tanke på spermernas överlevnadstid räcker det med att para henne varannan/var tredje dag.

För att fastställa bästa parningsdag väljer många att göra progesterontest. Progesterontester görs via blodprov och visar progesteronhaltens värde i förhållande till ägglossning. Utifrån detta värde beräknas den optimala parningsdagen. Progesteronnivån vid tidpunkten för ägglossning ligger vanligtvis mellan 12 och 24 nmol/L. Då börjar också många tikan bli parningsvilliga. Därefter tar det några dagar för äggen att mogna. När progesteronnivån är mellan 30 och 60 nmol/L är det dags att para tiken.